

Z kroniki Instytutu Zachodniego

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Dnia 21 marca 1963 r. w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich w Poznaniu przy Starym Rynku odbyło się Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego. Porządek dzienny zebrania był następujący:

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zebrania.
2. Odczytanie protokołu z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z dnia 13 kwietnia 1962 r.
3. Sprawozdanie Kuratorium oraz Dyrekcji z działalności za okres od 1 listopada 1961 r. do 31 grudnia 1962 r.
4. Sprawozdanie finansowe za 1962 rok.
5. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
6. Plan Naukowy oraz wydawniczy i preliminarz budżetowy na 1963 rok.
7. Dyskusja nad sprawozdaniami.
8. Powzięcie uchwały o udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium za działalność w okresie sprawozdawczym i zatwierdzenie planu pracy i preliminarza.
9. Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej IZ i nowych członków Instytutu Zachodniego.
10. Wolne wnioski.

1) Zebranie otworzył o godz. 10,30 prof. dr M. Szczaniecki, Dyrektor IZ, witając zebranych i proponując prof. dra Gerarda Labudę, I wiceprezesa Kuratorium IZ, na przewodniczącego Walnego Zebrania. Propozycja ta została przyjęta jednomyślnie.

Prof. Labuda, objawszy przewodnictwo, scharakteryzował sylwetki zmarłych członków Instytutu Zachodniego oraz omówił wkład ich pracy w dorobek IZ: prof. dra S. Vrtela-Wierczyńskiego i doc. dra Bolesława Wiewióry, sekretarza naukowego IZ. Pamięć zmarłych zebrani uczcili chwilą milczenia.

Na sekretarzy zebrania powołani zostali: mgr Józef Muszyński i mgr Władysław Tomaszewski.

2) Na wniosek przewodniczącego zebrania zatwierdzili protokół z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania z dnia 13 kwietnia 1962 r., ogłoszony w „Przeglądzie Zachodnim” nr 2/1962.

3) Ponieważ sprawozdanie Kuratorium IZ i Dyrekcji z działalności naukowej, wydawniczej i organizacyjnej IZ w okresie od 1 listopada 1961 do 31 grudnia 1962 zostały wydane w osobnej broszurze i udostępnione członkom IZ przed Walnym Zebraniem, postanowiono zrezygnować z odczytania ogłoszonych sprawozdań.

Z kolei przewodniczący udzielił głosu Dyrektorowi IZ, prof. dr M. Szczanieckiemu, który — w formie komentarza do drukowanego tekstu sprawozdania — omówił najistotniejsze problemy działalności IZ oraz nakreślił ogólne założenia prac badawczych. W okresie sprawozdawczym, na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zebrania IZ, wszedł w życie nowy statut, który reguluje położenie prawne Instytutu. Wyzначzył on również nowe ramy organizacyjne, polegające na ściślejszym związaniu IZ z Polską Akademią Nauk. Dzięki temu m. in. pracownicy naukowcy IZ uzyskali szereg przywilejów i uprawnień, których byli dotychczas pozbawieni. Natomiast nie została ostatecznie rozwiązana sprawa stabilizacji finansowej IZ.

Przechodząc do omówienia spraw naukowych, prof. M. Sczaniecki podkreślił, że dużym osiągnięciem IZ jest prowadzenie prac zespołowych o charakterze kompleksowym. W tym zakresie Instytut posiada długoletnie tradycje, jak np. cykl pt. *Ziemie Staropolski*. Kontynuacją tych prac są obecnie: monografia Niemiec współczesnych, z której tom I, poświęcony NRD, jest b. zaawansowany oraz praca zbiorowa pt. *Ekspansja niemiecka w Europie środkowej*. Podobny charakter posiada przygotowywana monografia o Hakacie i monografia o nauce na Ziemiach Zachodnich. Przygotowaniem do ostatniej z tych prac była sesja naukowa poświęcona problemom szkolnictwa wyższego na ZZ zorganizowana w grudniu ub. r. z udziałem ministra szkolnictwa wyższego.

Praca Instytutu opiera się w dużym stopniu na własnym warsztacie naukowym; głównie na rozbudowanym Archiwum Prasowym i w poważnym stopniu specjalistycznej bibliotece. W okresie sprawozdawczym nastąpiło ściślejsze powiązanie wszystkich sekcji IZ z Archiwum Prasowym. Pracownicy naukowcy pełnią bowiem rolę referentów poszczególnych działów archiwum. Materiały zgromadzone w archiwum w coraz wyższym stopniu stanowią podstawę publikacji, np. będąca w druku książka prof. K. Kolańczyka o polityce kulturalnej i szkolnictwie wyższym NRF.

Zacieśniła się w okresie sprawozdawczym współpraca IZ z innymi placówkami badawczo-naukowymi.

Instytut Zachodni podejmuje problematykę Ziem Zachodnich w ujęciu całościowym i syntetycznym natomiast inne instytuty prowadzą badania o charakterze regionalnym. Plany badań z zakresu problematyki Ziem Zachodnich uzgadniane są w ramach Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziem Zachodnich. Wyrazem współpracy placówek wchodzących w skład wspomnianej komisji jest czasopismo „Polish Western Affairs”, które staje się w coraz wyższym stopniu organem wszystkich instytutów.

Ścisłe związki łączą IZ z Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych, głównie w Komitecie Koordynacyjnym Badań Niemcoznawczych.

Instytut Zachodni, ze względu na swój charakter, nie zajmuje się bezpośrednio popularyzacją prowadzonych badań. Natomiast pracownicy IZ włączają się w nurt działalności instytucji powołanych do popularyzacji wiedzy, jak np. TRZZ. Instytut Zachodni był też współorganizatorem szeregu sesji popularnonaukowych oraz tzw. Studium Pomorzoznawczego w Koszalinie.

Działalność wydawnicza IZ w okresie sprawozdawczym wyraża się 9 pozycjami książkowymi, 6 zeszytami „Przeglądu Zachodniego” oraz 2 numerami „PWA”. Z pozycji zwartych praca habilitacyjna J. Krasuskiego pt. *Stosunki polsko-niemieckie w latach 1918—1925* otwiera nową serię wydawniczą IZ, poświęconą dziejom stosunków polsko-niemieckich w okresie międzywojennym.

W pracy swej Instytut dużo zawdzięcza opiece ze strony Polskiej Akademii Nauk, pomocy Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, Komisji Sejmowej do Spraw Nauki i Oświaty oraz miejscowych władz.

W zakończeniu swego przemówienia Dyrektor IZ wyraża podziękowanie Kuratorium IZ, Radzie Naukowej oraz wszystkim pracownikom naukowym i administracyjnym za wkład pracy w wykonanie zamierzonego planu IZ. Prof. Sczaniecki kończąc zaznacza, iż osobą, która w okresie sprawozdawczym szczególnie korzystnie zaważyła na działalności IZ, był zmarły, nieodżałowany sekretarz naukowy IZ — doc. dr B. Wiewióra.

4) Ponieważ szczegółowe sprawozdanie z wykonania budżetu 1962 r. ogłoszone było w ogólnym sprawozdaniu Władz Instytutu Zachodniego za okres 1 XI 61—31 XII 1962 r. przesłanym członkom przed Walnym Zebraniem — przeto mgr Bartosiak, w zastępstwie wicedyrektora Pollaka, ograniczył się do udzielenia ogólnych wyjaśnień.

Po stronie dochodów budżet wykonany został z pewną nadwyżką, a po stronie wydatków wykonany został w 85%, gdyż plan wydawniczy nie mógł być w całości zrealizowany oraz dokonane zostały oszczędności w zakresie wydatków ogólnoadministracyjnych. Instytut jak dotychczas utrzymał znowu w r. 1962 korzystny stosunek wydatków na cele badawczo-naukowe i wydawnicze do wydatków ogólnoadministracyjnych.

5) Protokół z zebrania Komisji Rewizyjnej, odbytego dnia 23 II 1963 r., odczytał jej przewodniczący prof. dr K. Kolańczyk. Komisja Rewizyjna po szczegółowym zbadaniu działalności finansowej Instytutu postanowiła przedłożyć Walnemu Zebraniu Członków IZ wniosek o udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium z działalności za okres 1 XI 1961—31 XII 1962 r. Równocześnie Komisja Rewizyjna wyraziła uznanie pracownikom kasy i księgowości za skrupulatne i dokładne prowadzenie rachunkowości oraz podkreśliła niezwykle oszczędną gospodarkę finansową, jaką realizuje IZ.

Przewodniczący zebrania, prof. G. Labuda, wyraża podziękowanie członkom Komisji Rewizyjnej za sumienne i wnikliwe zbadanie gospodarki IZ.

6) Plan naukowy i wydawniczy IZ na r. 1963 został scharakteryzowany przez Dyrektora IZ, prof. dr M. Szczanieckiego. Na wstępie mówca przypomniał, że cel Instytutu Zachodniego określony został w statucie jako „badania nad współczesnymi Niemcami i polskimi Ziemami Zachodnimi”. Należy zwrócić uwagę na to, że cel ten był realizowany przez Instytut Zachodni od początku jego istnienia. W ciągu 18-letniej działalności Instytutu ujawniały się różnice w sposobie skupiania większego nacisku na tym lub innym kierunku badań. W pierwszym okresie swej działalności — zgodnie z najpilniejszym zamówieniem społecznym — dominowała w pracach IZ tematyka historyczna. Doprowadziło to nawet do wykształcenia się fałszywego poglądu, jakoby IZ był instytutem historycznym. Z poglądem takim można się spotkać jeszcze i dziś. W rzeczywistości IZ nigdy nie pomijał problematyki współczesnej, a w późniejszym dopiero okresie, po zorganizowaniu się wielu ośrodków zajmujących się historią Ziem Zachodnich, rozszerzył znacznie swe badania nad współczesnością. Instytut Zachodni również od początku swego istnienia uwzględniał w swych badaniach zarówno problematykę Ziem Zachodnich, jak i problematykę niemiecką i stosunków polsko-niemieckich. W ostatnim dopiero okresie w badaniach tych na czoło wysuwać się zaczyna problematyka współczesnych Niemiec. Obecnie używa się często, zwłaszcza w publicystyce, terminu „niemcoznawstwo”. Jest to pojęcie bardzo ogólne, które nie określa żadnej konkretnej dyscypliny naukowej, lecz raczej zbiorowy wysiłek wielu dyscyplin naukowych skupiających się około badań problematyki niemieckiej. W tym sensie niemcoznawstwo jest uprawiane przez wszystkie sekcje naukowe IZ, w których planach naukowych aktualnie realizowanych występują badania zarówno nad Ziemami Zachodnimi, jak i nad Niemcami współczesnymi, resp. stosunkami polsko-niemieckimi. Stwierdzić dalej trzeba, że ogólna problematyka Ziem Zachodnich, objęta badaniami IZ, stanowi istotny element problematyki stosunków polsko-niemieckich. Jeżeli więc mówimy, że dziś w planach naukowych IZ dominuje niemcoznawstwo, nie oznacza to ani tego, by z planów tych usunięto problematykę historyczną, ani też tego, by zlikwidowano problematykę Ziem Zachodnich. Przeciwnie, w planie naukowym na 1963 r., jak i w planie perspektywicznym, figurują zarówno prace historyczne dotyczące Ziem Zachodnich, jak i Niemiec, resp. historii stosunków polsko-niemieckich, również współczesna problematyka Ziem Zachodnich jest bogato reprezentowana. Chodzi tu jednak o takie prace, które służą pośrednio lub bezpośrednio właściwemu oświetleniu współczesnych stosunków polsko-niemieckich i procesów dokonywających się w obu państwach niemieckich. Nowością w planie 1963 r. jest rozszerzenie badań nad Niemcami współczesnymi przez uwzględnienie procesów integracyjnych Europy zachodniej

i roli Niemiec w tych procesach. Takie rozszerzenie problematyki badawczej występuje już dzisiaj jasno w planie badawczym na 1963 r. sekcji ekonomicznej i sekcji prawa międzynarodowego. Kierunek ten znalazł również swoje odzwierciedlenie na łamach ostatnich zeszytów „Przeglądu Zachodniego” (nr 5 i 6/1962).

Warunkiem realizacji zamierzeń Instytutu jest rozwój własnej kadry naukowej. Jest to sprawa istotna wobec wprowadzonych w Polsce ograniczeń w piastowaniu równocześnie dwóch etatów naukowych. Szczegółowa analiza stanu zawodowania prac doktorskich i habilitacyjnych wskazuje, iż w najbliższych latach własna kadra naukowa będzie zdolna realizować plan badawczo-naukowy IZ. Wyrażając w liczbach stan pomocniczej kadry naukowej na dzień 20 III 1963 r., przedstawia się on następująco: 17 magistrów na etatach, 4 magistrów na pracach zleconych, 5 doktorów na etatach, 2 doktorów na pracach zleconych. Do końca 1964 r. większość magistrów winna uzyskać stopień doktorski, a liczba docentów pracujących w IZ winna wzrosnąć do 4 osób. Wydaje się, że przewidywania te są realne.

Z zagadnieniem rozwoju kadry wiąże się kwestia długoterminowych zagranicznych staży naukowych. Problem ten dotąd nie został rozwiązany w ramach Instytutu Zachodniego. Wydaje się, iż obecnie istnieją realne możliwości wyjazdów naukowych za granicę przy pomocy Polskiej Akademii Nauk. Sądzić można, że zacieśniające się kontakty IZ z zagranicznymi ośrodkami naukowymi ułatwią ostatecznie też załatwienie sprawy tego rodzaju stażów w drodze wymiany bezdekwizowej. W minionym roku pogłębiła się współpraca IZ z pokrewnymi problematyką badawczą placówkami naukowymi ZSRR, gdzie ostatnio dużo uwagi poświęca się zagadnieniom słowiańsko-niemieckim.

Charakteryzując plan wydawniczy prof. Szaniecki stwierdził, że utrzymanie własnego wydawnictwa jest dla IZ sprawą żywotną i konieczną.

W zastępstwie wicedyrektora M. Pollaka mgr J. Bartosik przedstawił do uchwalenia przez Walne Zebranie wstępny preliminarz budżetowy IZ na r. 1963, przyjęty przez Kuratorium IZ w dniu 20 marca 1963 r. z tym, że równocześnie Walne Zebranie upoważni Kuratorium do ostatecznego zatwierdzenia opracowanego przez Dyрекcję preliminarza po ustaleniu przez PAN dotacji na 1963 r.

7) Przewodniczący zebrania otworzył dyskusję nad przedstawionymi sprawozdaniami i planami działalności IZ.

Prof. dr J. Borowik podkreślił korzyści wynikające dla IZ z faktu posiadania własnej kadry naukowej. Zdaniem dyskutanta, w sprawozdaniu wystąpiły głównie elementy pozytywne w zakresie rozwoju kadry. W związku z rozwojem nowych, specjalistycznych kierunków badawczych powstają trudności kadrowe mające swe źródło w konieczności podjęcia przez pomocniczych pracowników naukowych badań z innego zakresu. Z zagadnieniem tym wiąże się również kwestia włączenia naukowców spoza Instytutu w zakres prac o charakterze zespołowym i specjalistycznym. Odwołanie się bowiem do szerszego grona wybitnych znawców zagadnienia — w obecnym stanie nauki — jest koniecznością.

Dyskutant podkreśla wagę gromadzenia materiałów pod kątem jasno zarysowanych potrzeb politycznych.

Prof. Borowik w dalszej części swej wypowiedzi postuluje ściślejsze powiązanie poszczególnych sekcji IZ, w szczególności sekcji historycznej, ekonomicznej i geograficznej. Zdaniem dyskutanta, wymienione sekcje winny w całością pracę IZ odgrywać rolę dominującą i zajmować pozycję niejako uprzywilejowaną.

Prof. S. Sawicka zwraca uwagę na konieczność powiązania badań o tematyce współczesnej z tematyką historyczną. W planie prac sekcji kultury należy uwzględnić zagadnienia z zakresu historii sztuki Ziemi Zachodnich. Jest to sprawa szczególnie paląca. Dyskutantka proponuje zorganizowanie przez IZ objazdów Ziemi Zachodnich, w trakcie których przeprowadziłyby się inwentaryzacje oraz badania nad aktualnym stanem zabytków historycznych. Dysponując

w ten sposób zebrany materiał, można by wpłynąć na odpowiednie władze, aby otoczyły opieką wskazane obiekty zabytkowe.

Doc. dr K. Ślaski postuluje, aby w planie badań IZ znalazła się praca omawiająca zagadnienia stosunków kulturalnych polsko-niemieckich.

Mgr W. Głowacki uważa, że program IZ — scharakteryzowany przez prof. Szczanieckiego — za mało precyzuje tendencje rozwoju i treść przyszłych zainteresowań IZ. Sprawy perspektywiczne winny być szerzej uwzględniane w planie IZ. Dyskutant twierdzi, że słusznie podjęto badania nad pracami integracji Europy zachodniej, lecz przy tym nie powinna ująć uwagi problematyka integracyjna krajów obozu socjalistycznego.

Prof. dr A. Vetulani zwraca uwagę na dość wysoko wyspecjalizowany charakter prac IZ. Dyskutanta dziwi brak w sprawozdaniu prof. Szczanieckiego wzmianki o badaniach nad okresem wojny i okupacji.

Prof. dr K. Górski w nawiązaniu do wypowiedzi prof. S. Sawickiej proponuje, by na łamach „Przeglądu Zachodniego” lub „PWA” znalazły odzwierciedlenie dane, obrazujące wkład państwa polskiego w odbudowę i rekonstrukcję zabytków.

Na głosy w dyskusji odpowiedział prof. M. Szczaniecki. Uogólniając stwierdził, że dyskusja toczyła się w zasadzie wokół dwóch zagadnień: zabytków na Ziemiach Zachodnich i kadry naukowej IZ. Prof. Szczaniecki nie widzi możliwości ingerowania IZ w sprawy zabytków. Wydaje się, że IZ może jedynie inspirująco wpłynąć na inne instytucje, jak np. TRZZ i Zespoły Konserwatorów.

Poruszając sprawy kadrowe, prof. Szczaniecki wyjaśnił, że Dyrekcja IZ nie zamierzała i nie zamierza w przyszłości rezygnować ze współpracy z naukowcami spoza Instytutu. Współpraca ta jest bowiem dla IZ koniecznością.

Bardzo ważnym zagadnieniem jest dla Instytutu sprawa znalezienia odpowiedniego miejsca w systemie nauki polskiej. Prace dalsze koncentrują się nad badaniami odpowiadającymi pilnemu zamówieniu naukowemu i politycznemu, a nie zrealizowanymi przez inne ośrodki naukowe. Sprawozdanie opublikowane nie odzwierciedla w pełni programu IZ, gdyż obejmując r. 1962 wykazuje ono jedynie indywidualne prace podjęte wcześniej i kontynuowane w 1962 r. Stąd np. problematyka integracyjna nie mogła znaleźć odbicia w sprawozdaniu z prac poszczególnych sekcji w 1962 r. Natomiast znajduje ona wyraz w planie badawczo-naukowym IZ na r. 1963, z którego najważniejszymi elementami prof. Szczaniecki zaznajomił zebranych.

8) Przewodniczący poddał pod głosowanie następujące wnioski:

1. Wniosek Komisji Rewizyjnej o przyjęcie sprawozdania Komisji oraz udzielenie Dyrekcji IZ absolutorium z działalności za okres 1 XI 1961 — 31 XII 1962.
2. Przyjęcie sprawozdania Dyrekcji IZ z działalności naukowo-badawczej i wydawniczej w okresie sprawozdawczym.
3. Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania finansowego IZ za rok 1962.
4. Wniosek o wyrażenie podziękowania dyrektorowi M. Pollakowi za sprawne kierownictwo pracami administracyjnymi oraz za sumienną pracę pracownikom działu administracyjnego, techniczno-naukowego i działu wydawniczego.
5. Wniosek Kuratorium o przyjęcie wstępnego preliminarza budżetowego IZ na rok 1963 w wysokości 4.992.850 zł po stronie wpływów i wydatków oraz upoważnienie Kuratorium IZ do ostatecznego zatwierdzenia preliminarza budżetowego na rok 1963 opracowanego przez Dyrekcję po ustaleniu przez PAN wysokości dotacji na rok 1963.

Wszystkie powyższe wnioski zostały przez zebranych jednomyślnie uchwalone.

Prof. J. Deresiewicz zaproponował następujących kandydatów na członków Komisji Rewizyjnej na r. 1963: 1) doc. Janowicz Zbigniew, 2) prof. Kolańczyk Kazimierz, 3) dyr. Kubiak Stanisław, 4) doc. Skubiszewski Krzysztof, 5) doc. Ślaski Kazimierz.

Listę tę przyjęto jednomyślnie.

W imieniu Kuratorium i Dyrekcji IZ, prof. M. Szaniecki przedstawił następujące kandydatury nowych członków IZ:

1) dr Antoniewicz Jerzy (Olsztyn), 2) prof. Bierzanek Remigiusz (Łódź), 3) dr Dobrzycki Edmund (Szczecin), 4) dr Gruchman Bohdan (Poznań), 5) dr Kozeński Jerzy (Poznań), 6) mgr Morkowska Maria (Poznań) 7) dr Przedpelski Mieczysław (Poznań), 8) prof. Schwann Stanisław (Szczecin), 9) prof. Szczepański Jan (Łódź), 10) dr Wrzeński Wojciech (Olsztyn), 1) mgr Ziolek Jerzy (Poznań).

Listę tę zebrani zatwierdzili jednomyślnie.

Prof. Sawicka wyjaśnia, że w jej wypowiedzi chodziło głównie o przeprowadzenie selekcji wśród zabytków na Ziemiach Zachodnich.

Przewodniczący zebrania, prof. G. Labuda, stawia wniosek, by uczestnicy Walnego Zebrania Członków Instytutu Zachodniego wysłali depeszę: 1) do załogi kopalni „Lubin” z gratulacjami z powodu wydobycia pierwszej tony miedzi; 2) do prof. K. Piwarskiego z życzeniami rychłego powrotu do zdrowia.

Wniosek ten zebrani przyjęli jednomyślnie.

Posiedzenie Rady Naukowej IZ

W dn. 8 III 1963 r. odbyło się pod przewodnictwem prof. G. Labudy drugie z kolei posiedzenie Rady Naukowej IZ.

Rada Naukowa uchwaliła regulamin opracowany przez komisję wyłonioną z Rady na jej pierwszym posiedzeniu.

Dyrektor prof. Szaniecki poinformował o zmianach personalnych spowodowanych śmiercią doc. Wiewióry oraz o sytuacji finansowej IZ.

Prof. Kaczmarczyk zreferował stan obsady i rozwoju kadry naukowej IZ w l. 1963 i 1964. W dyskusji poruszono sprawę współpracy IZ z uczelniami wyższymi w Poznaniu nad szkoleniem kadry. Przeprowadzono też w związku z referatem szczegółową dyskusję nad obsadą personalną pracowników naukowych w poszczególnych sekcjach i ustalono kryteria awansu pracowników naukowych na przyszłość.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Dyrekcji Instytutu z bieżącej realizacji planu wydawniczego IZ.

Na koniec zaprojektowano porządek obrad następnego posiedzenia Rady we wrześniu 1963 r., gdzie m. in. przewidziano analizę „Przeglądu Zachodniego” i „Polish Western Affairs”.

Posiedzenie Kuratorium IZ. Dn. 20 III 1963 r. odbyło się posiedzenie Ku-

ratorium IZ pod przewodnictwem I wiceprezesa — prof. G. Labudy.

Po przyjęciu protokołów z poprzednich posiedzeń Kuratorium oraz Prezydium Kuratorium, prof. G. Labuda, jako przewodniczący Rady Naukowej IZ, złożył sprawozdanie z prac Rady, a dyrektor IZ, prof. Szaniecki, zreferował przebieg działalności IZ w r. 1962 oraz nakreślił perspektywy prac w 1963 r. w zakresie badań naukowych oraz realizacji planu wydawniczego.

Wicedyrektor prof. Kaczmarczyk szczegółowo przedstawił aktualny stan kadry naukowej IZ oraz jej rozwój w l. 1963 i 1964.

Wicedyrektor dr Pollak złożył sprawozdanie z wykonania budżetu w 1962 r. oraz przedstawił globalny preliminarz budżetowy na 1963 r., przy czym zgłosił propozycje Dyrekcji, aby Kuratorium przedłożyło Walnemu Zebraniu wniosek o przyjęcie wstępnego preliminarza budżetowego i o upoważnienie Kuratorium do ostatecznego zatwierdzenia preliminarza po ustaleniu przez PAN wysokości dotacji na zrównoważenie budżetu w 1963 r. Kuratorium przyjęło do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania i uchwaliło zaprojektowany wniosek w sprawie preliminarza budżetowego na 1963 r., dla przedłożenia go do uchwalenia Walnemu Zebraniu Członków.

Kuratorium przyjęło także m. in. propozycję Dyrekcji w sprawie przedłożenia Walnemu Zebraniu listy 11 kandydatów celem wybrania ich na członków IZ oraz postanowiło wystąpić do Sekretariatu Naukowego PAN z wnioskiem o powołanie dra Z. Nowaka na stanowisko sekretarza naukowego Instytutu Zachodniego w miejsce zmarłego doc. Wiewióry.

Konferencja koordynacyjna w sprawie badań socjologicznych na ZZ.

W dn. 29 IV 1963 r. odbyła się w Instytucie Zachodnim w Poznaniu konferencja naukowa z udziałem przedstawicieli instytutów Ziemi Zachodnich, poświęcona koordynacji badań socjologicznych na tych ziemiach. Konferencję zorganizował IZ w wykonaniu uchwały Komisji Koordynacyjnej Instytutów Ziemi Zachodnich. W konferencji brali udział: prof. Paweł Rybicki — przewodniczący Komisji dla Badań Socjologicznych i Demograficznych przy Radzie Naukowej TRZZ, doc. Władysław Markiewicz i doc. Janusz Ziolkowski — z ramienia Dyrekcji IZ, doc. Kazimierz Żygulski — reprezentujący Instytut Śląski w Opolu, mgr Kazimierz Golczewski — z Instytutu Zachodnio-Pomorskiego w Szczecinie, mgr Włodzimierz Knobelsdorf — z Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, dr Bolesław Garyga — z Uniwersytetu Wrocławskiego i dr Zygmunt Dulczewski — z IZ w Poznaniu.

Zebranie zagał dr Zygmunt Dulczewski omawiając podstawowe osiągnięcia i braki dotychczasowych badań socjologicznych na ZZ oraz potrzebę ścisłej koordynacji pracy w przyszłości. W dyskusji przedstawiciele poszczególnych ośrodków socjologicznych scharakteryzowali szczegółowo bieżące prace badawczo-naukowe prowadzone w tych ośrodkach, podkreślając bardzo silnie potrzebę wzajemnej informacji i koordynacji badań naukowych. Wszyscy uczestnicy Konferencji wypowiedzieli się za przyjęciem przez Sekcję Socjograficzną Instytutu Zachodniego roli ośrodka koordynacyjno-informacyjnego.

Pobyty prof. J. Pajewskiego we Francji

Członek Kuratorium IZ prof. Janusz Pajewski na zaproszenie Wydziału Humanistycznego (*Faculté des Lettres et Sciences Humaines*) Uniwersytetu w Tuluzie wygłosił tam w dn. 5 i 6 III 1963 r. dwa wykłady — 1) *Le problème polonais en Allemagne de 1870 à 1914* i 2) *Les rapports entre la Pologne et l'Allemagne de 1918 à 1939*.

Na wykłady przybyli licznie profesorowie Wydziału oraz studenci wszystkich lat studiów. Dziekan Wydziału, prof. Jacques Godechot, dziękując prelegentowi stwierdził m. in., że zagadnienia omówione przez prof. Pajewskiego były dla audytorium francuskiego w dużej mierze nowe i nieznanne.

Pobyty prof. S. Zajchowskiej w Jugosławii.

W ramach wymiany kulturalnej między Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego w Warszawie a *Saveznyi Savet za Naučni Rad* w Belgradzie odbyła prof. Stanisława Zajchowska podróż naukową po Jugosławii. W okresie od 16 III do 13 IV 1963 r. zwiedziła 4 naukowe ośrodki geograficzne i większą część Jugosławii. W Belgradzie była gościem Instytutu Geograficznego Jugosłowiańskiej Akademii Nauk, która zorganizowała program naukowy pobytu. Prof. Zajchowska odbyła w Belgradzie szereg konferencji, mających na celu zapoznanie się z kierunkami i osiągnięciami badań naukowych ośrodka geograficznego serbskiego. Równocześnie poinformowała tamtejszych geografów o stanie badań geografii ekonomicznej w Polsce. Podobne konferencje odbyła na uniwersytetach i w ośrodkach Akademii Nauk w Lubjanie i Zagrzebiu. Jugosłowianie wykazywali specjalne zainteresowanie zagospodarowaniem naszych Ziemi Zachodnich.

Wizyty gości zagranicznych w IZ.

W notatce zamieszczonej w nrze 6/1962 na s. 420, a poświęconej wizycie w IZ wydawców czasopisma „*Deutsch-polnische Hefte*” nie wspomniano na

skutek omyłki, iż wśród gości był także prof. geografii przy Wyższej Szkole Pedagogicznej w Brunszwiku — dr Walther Maas.

*

W dn. 30 III 1963 odwiedził IZ Wolfgang Mönke, współpracownik naukowy *Marx-Engels-Forschung* przy Niemieckiej Akademii Nauk w Berlinie.

*

W dn. 5 IV 1963 r. przebywał w IZ Rolf Pfeiffer, dziennikarz berlińskiego tygodnika „Wochenpost”. Po zapoznaniu się z pracami poszczególnych sekcji Instytutu, gość przeprowadził dłuższą rozmowę z sekretarzem naukowym, dnem Zdzisławem Nowakiem. Głównym przedmiotem rozmowy były sprawy hitlerowskich obozów masowej zagłady na terenie Polski.

*

W dn. 25 IV 1963 r. odwiedziły Instytut Zachodni goszczące w Poznaniu przez Wojewódzki Zarząd Ligi Kobiet trzy członkinie brytyjskiej *Labour Party*. Były to panie: dr Winifred Coppard z Londynu, Myra Battersby z Manchester i Irene Lomas ze Stockport. Przybyłe interesowała problematyka naukowo-badawcza Instytutu Zachodniego ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z ZZ i granicą na Odrze i Nysie. Ze strony Instytutu Zachodniego w spotkaniu i dyskusji udział wzięli: prof. Michał Sczaniecki, mgr Maria Gabryel i mgr Janusz Sobczak.

*

W tym samym dniu przyjęty został przez sekretarza naukowego IZ dra Zdzisława Nowaka w obecności mgr Janusza Sobczaka, pracownik naukowy Instytutu Geografii kanadyjskiego *Université Laval* z Québec, p. Henri Dorion. Gościa interesowała działalność naukowa IZ, zaproponował też nawiązanie w najbliższej przyszłości kontaktów w zakresie wymiany wy dawnictwa.

*

W dn. 26—29 IV 1963 r. gościła w Instytucie Zachodnim pracowniczka

naukowa czechosłowackiego Instytutu Międzynarodowej Polityki i Ekonomii w Pradze — Olga Berounská, która oprócz badań naukowych w archiwum IZ przeprowadziła rozmowy z Dyrekcją na temat wymiany pracowników naukowych zajmujących się problematyką niemiecką. O. Berounská przebywała w Poznaniu w r. 1959 i przeprowadziła wówczas owocne poszukiwania archiwalne uwidocznione w jej publikacjach naukowych z zakresu problematyki zachodniemieckiego rewizjonizmu.

*

W dn. 27 IV 1963 r. odwiedził IZ Richard Reeve Baxter, profesor prawa międzynarodowego Uniwersytetu Harvard (USA). Prof. Baxter interesował się ogólną działalnością badawczą i publikacyjną Instytutu.

*

W dn. 27 IV 1963 r. złożył wizytę w Instytucie Zachodnim dr Jacson, profesor geografii na Uniwersytecie Stanu Washington w Seattle (USA) w towarzystwie dra Z. Chojnickiego z Katedry Geografii Ekonomicznej UAM w Poznaniu. Dr Jacson interesował się zarówno pracami naukowo-badawczymi Instytutu Zachodniego, szczególnie w odniesieniu do problematyki regionalnej (monografie województw Ziemi Zachodnich), jak również możliwością zorganizowania dla studentów amerykańskich seminarium na temat problematyki historycznej i geograficznej Polski. Prof. Jacson wymienił na ten temat poglądy z wicedyrektorem Instytutu Zachodniego prof. Zdzisławem Kaczmarczykiem oraz doc. Januszem Ziółkowskim i dr Zdzisławem Nowakiem.

Nagroda. Pierwsza Nagroda „Państwa i Prawa” za najlepszą pracę habilitacyjną przyznana została pośmiertnie doc. Bolesławowi Wiewiórze za książkę pt. *Uznanie nabytków terytorialnych w prawie międzynarodowym*, wydaną przez IZ.